

autorilor) agresivitatea manifestată de consumatori față de reclame: sexul și umorul. Sunt analizate pe larg eficiența și limitele apelului la diverși stimuli cu tentă sexuală în publicitate, precum și efectele sexualității în mesajul publicitar. Sunt luate în studiu și probleme psiho-sociale ca: diferențele de gen/sex în publicitate, stereotipurile de gen sau relevanța teoriilor privind mass-media pentru tematica sexului în comunicarea de masă.

În ceea ce privește umorul, sunt prezentate controversile cu privire la definirea conceptului și taxonomiile existente, ilustrate de exemple edificatoare pentru fiecare categorie. În lucrarea de față întâlnim și o analiză a cercetărilor empirice privind influența umorului asupra comunicării publicitare.

În ansamblu, lucrarea oferă puncte de reper pentru psihologia reclamei, alături de primul volum, constituindu-se într-un demers de pionierat în acest domeniu în țara noastră. Analiza teoretică se îmbină cu exemple ilustrative pentru a face din cele două volume o lectură captivantă și utilă atât pentru cititorii mai puțin inițiați cât și pentru specialiști.

Ioana David

Marius Milcu (2005). *Psihologia relațiilor interpersonale. Competiție și conflict*. Iași, Polirom (226 p.)

Competiția economică dură din perioada actuală este unul din principalii factori favorizanți ai apariției conflictelor, atât la nivelul interacțiunilor de muncă, cât și la nivelul interacțiunilor sociale. Competiția și conflictul reprezintă elemente centrale pentru evoluția societății în perioada actuală, atât pe plan internațional cât și național, apărând ca o consecință a modificărilor majore produse în ultimele decenii la nivel tehnologic, economic, dar și social. Datorită exacerbării competiției și conflictelor, se impune investigarea riguroasă a acestor fenomene, frecvent întâlnite în viața de zi cu zi și aparent cunoscute atât în mediul științific cât și publicului larg, dar a căror măsurare ridică în continuare o serie de dificultăți.

Salutăm inițiativa domnului Marius Milcu, psiholog în cadrul Ministerului Administrației și Internelor și profesor asociat la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, de a realiza o investigație a acestor fenomene, prin

lucrarea „Psihologia relațiilor interpersonale. Competiție și conflict”.

Lucrarea este structurată în două părți. Prima parte abordează competiția și conflictul accentuând caracterul dinamic, transformativ, al fenomenelor, condițiile în care acestea se întrepătrund sau rămân strict delimitate, iar cea de-a doua parte detaliază demersul de cercetare realizat de autor. După cum afirmă autorul, intenția sa a fost de a investiga „rolul individului și al circumstanțelor sociale în declanșarea, dinamica și soluționarea” acestor fenomene.

Primul capitol, „Conflictul-imbolod al dezvoltării sociale sau coșmar al relațiilor interumane”, introduce cititorul în problematica acestui fenomen social, ajutându-l să aprecieze rolul conflictului în cadrul existenței individului și în societate, în principal valențele pozitive, mai puțin recunoscute, ale acestui fenomen.

Capitolul al doilea, „Relații interpersonale”, introduce și detaliază o serie de aspecte teoretice relevante pentru o înțelegere de profunzime a oricărui fenomen social, deci și a competiției și conflictului. Sunt prezentate o serie de clasificări utile ale relațiilor interpersonale, după care autorul discută procesele de comparare socială, particularizând compararea cu membrii grupului de apartenență și compararea cu membrii altor grupuri sociale.

Capitolul al treilea „Probleme teoretico-metodologice ale trecerii de la competiție la conflict” realizează trecerea la partea metodologică a lucrării, oferind o serie de delimitări conceptuale necesare pentru înțelegerea operaționalizării constructelor investigate (de exemplu, competiția interpersonală, conflictul interpersonal, diferențele dintre competiție și conflict). Autorul propune și detaliază mai multe planuri pe care pot fi analizate competiția și conflictul din punct de vedere psihologic și social: planul motivației și orientării în sarcină, planul atitudinilor sociale, planul percepției sociale reciproce, planul comunicării, planul puterii, planul agresiunii interpersonale, planul rolurilor sociale și planul afectivității. Contribuția cea mai remarcabilă a autorului în cadrul acestui capitol este oferirea unui model interpretativ-explicativ al trecerii de la competiție la conflict, care integrează procesele anterior discutate. Deși nivelul de analiză din cadrul modelului este cel interpersonal, apreciem faptul că autorul sugerează posibilități de aplicare a modelului și la alte nivele de analiză, și anume

de grup și organizațional, prin introducerea unor factori suplimentari (normele specifice grupului și exercitarea conducerii).

Analizând partea a doua a lucrării, care prezintă demersul experimental dezvoltat pentru testarea modelului, remarcăm în primul rând prezentarea clară, concisă a obiectivelor și ipotezelor cercetării în cadrul capitolului 4 „Obiectivele, ipotezele și metodele cercetării”. Maniera riguroasă dar în același timp accesibilă în care este structurată informația recomandă demersul autorului ca un exemplu util pentru cei care doresc să dezvolte o cercetare pe domeniul fenomenelor psihosociale. Marius Milcu subliniază dificultatea întâmpinată de cercetători în investigarea competiției și conflictului, dificultate datorată complexității acestor fenomene, și în același timp oferă o soluție pentru cercetările desfășurate în domeniu, propunând și argumentând necesitatea utilizării „unui ansamblu bine organizat, convergent de metode și tehnici de cercetare”, sesizând că „în ceea ce privește metodele considerate *auxiliare* sau secundare (chestionarul, observația, etc.), prezentarea lor lipsește cu desăvârșire din lucrările de specialitate”.

Ca principale atu-uri ale investigației, remarcăm rigurozitatea ce caracterizează demersul experimental realizat de autor, dar și adecvarea utilizării și combinării metodelor de cercetare (ancheta psihosocială pe bază de chestionar, experimentul psihosocial și observația) pentru surprinderea aspectelor de interes. Apreciem de asemenea atenția acordată de autor justificării relevanței metodelor utilizate în cadrul cercetării și discutarea detaliată a rezultatelor și a implicațiilor acestora, realizată în cadrul capitolului 5 „Prezentarea și interpretarea rezultatelor”.

Din punct de vedere al structurării informației pe parcursul întregii lucrări, apreciem pozitiv prezentarea concisă a obiectivelor operaționale urmărite, în partea introductivă a fiecărui capitol, rezumarea aspectelor importante, și oferirea, la finalul fiecărui capitol, a unui set de întrebări și exerciții de verificare, elemente ce transformă lucrarea într-un instrument util pentru cititorii mai puțin familiarizați cu problematica investigării competiției și conflictului.

Datorită clarității și conciziei prezentării informațiilor și rigurozității științifice a cercetării realizate, lucrarea se recomandă atât specialiștilor din domeniul științelor sociale

interesați de investigarea competiției și conflictului, cât și cititorilor mai puțin familiarizați cu problematica acestor fenomene, care, urmărind obiectivele operaționale din cadrul fiecărui capitol al lucrării, vor ajunge la o înțelegere mai adecvată a acestor fenomene psihosociale atât de prezente în viața de zi cu zi.

Roxana Capotescu

Mike Smith & Pam Smith (2005). *Testing People at Work – Competencies in psychometric testing*. BPS Blackwell (421 p).

Cartea apărută în 2005 este, potrivit și autorilor, rezultatul unei îndelungate preocupări pentru calificarea psihologilor în domeniul aplicării testelor psihometrice în industrie. Nevoia redactării acestei lucrări decurge din lipsa informațiilor publice cu privire la utilizarea testelor în mediul ocupațional. Ca urmare, discursul autorilor este structurat pornind de la o serie de considerente introductive asupra competențelor necesare în testare, analiza muncii, oferirea feedback-ului și finalizând cu un capitol de maximă importanță privind etica în testare.

Un prim capitol al acestei lucrări este centrat pe diferențierea testelor psihometrice utilizate în diferite domenii din prisma competențelor necesare pentru utilizarea adecvată a acestora. Astfel, autorii diferențiază între probe utilizate în selecție, în orientarea și dezvoltarea carierei, în cercetare și în auditul forței de muncă. Pe parcursul întregii cărți unul dintre scopurile autorilor este acela de a forma competențele necesare în vederea achiziționării de teste adecvate, competențe care să fie ulterior completate cu cele necesare operării cu acestea.

Cel de-al doilea capitol este destinat analizei muncii și îndeosebi analizei muncii centrate pe deținătorul postului de muncă. Deși procedura de analiză a muncii reclamă un efort considerabil, ea este absolut necesară nu numai pentru selecție profesională, ci și pentru evaluarea trebuințelor de instruire, design organizațional, evaluarea posturilor, dezvoltarea angajaților ș.a.m.d. Autorii propun un demers posibil de analiză a muncii, listând atât principalele categorii de informații care trebuie incluse într-o fișă a postului, cât și principalele metode de investigație pentru realizarea acesteia. În ceea ce privește